

Fietsen naar vrijheid in Eijsden-Margraten

6 juni 1944, D-Day.

De langverwachte landing van de geallieerden op de kust van Normandië is een feit.

In Nederland wordt de komst van de bevrijders met ingehouden adem afgewacht. Door de benadering vanuit het zuiden zetten Amerikaanse soldaten als eerste voet op Nederlandse bodem in Eijsden-Margraten. De bevrijding gaat niet zonder slag of sloot: gehucht per gehucht worden de Duitse bezetters verjaagd. Er vallen slachtoffers: vijandelijke, maar ook geallieerden en burgers. 75 jaar na dato denken we terug aan de offers die gemaakt zijn voor onze vrijheid.

In Eijsden-Margraten is er nog veel te zien en te horen uit deze roerige tijd. Zo veel dat je beter de fiets kunt pakken!

Fietsen naar vrijheid is een thematische fietsroute met drie aaneensluitende routes: **Bevrijding van het Maasdal**, **Bevrijding van het Plateau** en **Bevrijding van het Heuvelland**. Zo kies je zelf hoe lang jouw **perfect bewegwijzerde knooppuntensysteem** gaat navigeren bijna vanzelf. Op de kaart in deze folder staan de te volgen knooppunten.

Start in Mesch

Op dinsdag 12 september 1944 om 10 uur bereikten de geallieerden voor het eerst Nederlands grondgebied. Dat gebeurde in het meest zuidelijk gelegen kerkdorp van Nederland, Mesch.

Na een felle strijd – de Duitsers konden zich verduidelijken opstellen, terwijl de bevrijders een open vlakke moesten oversteken – is rond 15 uur Mesch bevrijd van de Duitse bezetting, zonder burgerslachtoffers. Behalve de zwaar getroffen hoeve De Laathof lijkt er weinig schade. De bevrijding van Nederland is begonnen...

Bevrijding van het Maasdal

Bevrijdingsmonument Grijsgraaf

Dit witte muurtje met ingemetselde plaquette markeert de plek waar de geallieerden Nederland binnenkwamen en herdenkt Old Hickory, de infanteriedivisie waartoe de eerste bevrijders behoorden.

Station Eijsden

Tegen het stationsgebouw in Eijsden hangt een plaquette die Martin H. Wolfs herdenkt. Hij was leerling machinist bij de NS en was verplicht tewerkgesteld te Saarbücken (Dld). Daar kwam hij (19 jaar) tijdens een bombardement om het leven.

De Muggehof

De toenmalige bewoners van boerderij De Muggehof, familie Smeets, hadden de eer om als eerste Nederlanders te worden bevrijd. De Amerikanen bereikten de boerderij met pantserwagens, waarna ze hier halt hielden om met behulp van artillerievuur het gebied vrij te maken van Duitsers.

Torenmolens van Gronsveld

Dit is één van de nog vier intacte torenmolens van Nederland. Een wonder, want tijdens de bevrijding brak er een hevig vuurgevecht uit rond deze molen. De Duitsers boden hier fel weerstand tegen de optrekkende Amerikanen. Al snel stonden de schuur, de stallen en de molen zelf in brand.

Monument Sergeant Gargenes

Bij de bevrijding van Gronsveld gaf de 21-jarige Amerikaanse sergeant Raymond F. Gargenes uit Myerstown Pennsylvania zijn leven voor onze vrijheid. Hier kwamen twee legeronderdelen, de infanteristen van Old Hickory en de cavaleriegroep Red Horse samen. Op initiatief van Heemkundevereniging Gruelse maakte beeldend kunstenaar Wil van der Laan dit beeld dat in 2007 werd geplaatst.

Bevrijding van het Heuvelland

Luistersteen Mescherheide

Deze luistersteen maakt onderdeel uit van het internationale project Liberation Route Europe, waarmee je zelf het pad van de bevrijders kunt afleggen. Via de website liberationroute.nl (nummer 213) kun je het spannende audiofragment beluisteren over de momenten die het lokale schoolhoofd Sjef Warnier maakte tijdens de bevrijding.

Kasteel Mheer

Dit prachtige kasteel werd in oorlogstijden geconfisqueerd door de Duitse bezetter, er verbleven hoge SS-officieren. Op het kasteeldomein liep een route van het verzet die Engelse piloten van de Royal Air Force aan de Witte Brigade

Mariakapel

Toen de Duitsers op 10 mei 1940 de parochie binnenvielen van pastoor Frans Schleiden, stelde hij haar onder bescherming van Maria. Omdat Mheer ernstig oorlogsleed bespaard bleef, werd in 1950 de kapel 'De Belofte aan Maria' geopend.

Monument 25 jaar bevrijding Noorbeek

Naast het monument van het 25-jarig regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina staat een beeld van zwarte vogels op een sokkel. Dit is het monument waarmee de 25-jarige bevrijding van Noorbeek wordt herdacht.

Monument Roy L. Booher

Op deze plek stierf de 24-jarige staff sergeant Roy L. Booher uit Burkesville Kentucky, de eerste Amerikaan die overleed tijdens onze bevrijding. Ondanks de waarschuwing van de lokale bevolking dat er Duitsers op de berg zaten, werd Duits vuur de jonge soldaat fataal. Hij ligt begraven op de Amerikaanse begraafplaats in Henri-Chapelle in België.

Kruis van Alfons Detry

Tijdens het verwijderen van Duitse wegversperringen op de Provinciale weg kwam Alfons Detry om het leven tijdens een enorme ontploffing. Twee anderen raakten zwaar gewond. Niemand van hen wist dat in de barricades explosieven op scherp stonden. Op de plek van het ongeval is een kruis geplaatst dat Detry herdenkt.

Bevrijding van het Plateau

Monument Vlaamse Verzetsstrijders

Een dag voor de bevrijding worden achter Huize Sint-Joseph (nu landgoed Heerdeberg) elf Belgische verzetsstrijders en een onbekende (vermoedelijk een Wit-Rus) doodgeschoten door de Duitsers. Een kleinere steen naast het monument herdenkt een bezoek in 1955 van Koning Boudewijn, Koningin Juliana en Prins Bernard.

Monument Albert Strahle

'Vrijheid is niet vanzelfsprekend'. De dood van de 35-jarige Amerikaanse soldaat Albert H. Strahle Jr. uit Texas onderschrijft dit. Hij stierf toen hij een foxhole aan het graven was en onder vuur werd genomen door een Duitse sluipschutter die zich had verstopt in een boom. Het gemeentebestuur van de woonplaats van Strahle, Mission in Texas, was zo onder de indruk van het herdenkingsmonument in Cadier en Keer dat zij ook besloot tot het oprichten van een monument.

Amerikaanse begraafplaats

Hier betreed je een stuk Amerikaans grondgebied (in eeuwige bruikleen gegeven door Nederland) en dat is te voelen. Strakke gazons, imposante monumenten en nauwkeurig in waaiers geplaatste kruisen en davidsterren, alle 8301 van stralend wit marmer. De Walls of the Missing houden de herinnering levend van nog eens 1722 bevrijders. In marmer gebeitelde plattegronden illustreren de Amerikaanse begraafplaats in Margraten is in Nederland de enige in haar soort en op talloze manieren ontzagwekkend.

Plaquette Mathieu Speetjens

In de muur van de O.L.V. kapel op 't Rooth – Margraten is een plaquette ingemetseld van de verzetsstrijder Mathieu

Speetjens (geb. 1919). Na verraad (7-7-1944) werd hij gearresteerd en kwam op 5 maart 1945 om het leven in concentratiekamp Mauthausen. De plaquette was oorspronkelijk in de gevel van de ouderlijke woning ingemetseld maar die woning werd bij uitbreiding van Groeve 't Rooth gesloopt.

Luistersteen gemeentehuis Eijsden-Margraten

Deze luistersteen maakt onderdeel uit van het internationale project Liberation Route Europe, waarmee je zelf het pad van de bevrijders kunt afleggen. Via de website liberationroute.nl (nummer 212) kun je een audiofragment beluisteren waarin de 19-jarige Jeff Wiggings je meer vertelt over zijn ervaringen tijdens de aanleg van de Amerikaanse begraafplaats in Margraten.

Wijze ook, zonder voorafgaande fotokopie, scan of op welke andere manier ook. T. 0900 - 555 9798 (€1,- p.g.) 6300 AV Valkenburg aan de Geul Postbus 820 Visit Zuid-Limburg E. info@visitzuidlimburg.nl

Deze brochure is samengesteld door Visit Zuid-Limburg, de gemeente Eijsden-Margraten en de Stichting Heemkunde Eijsden-Margraten. En met behulp van informatie uit het boek: 'De Bevrijding van Eijsden-Margraten in september 1944'. Margraten in september 1944. Voor toeristische informatie over Eijsden-Margraten en Zuid-Limburg kun je contact opnemen met: Visit Zuid-Limburg. Toeristische informatie

Visit Zuid-Limburg

Fietsen naar vrijheid in Eijsden-Margraten

visitzuidlimburg.nl #visitzuidlimburg

De fietsroutes

- Route Bevrijding van het Maasdal → 19 km
- Route Bevrijding van het Heuvelland → 35 km
- Route Bevrijding van het Plateau → 20 km

Aan de hand van de fietsknooppunten in de kaart kan zelf de startplek worden bepaald.

De routes zijn ook gratis te downloaden via www.ontdekijsdenmargraten.nl/bevrijdingsroute en www.routeyou.nl. Hier kun je ook meer informatie downloaden over de bezienswaardigheden en monumenten onderweg.

